

IISALMEN KAUPUNGIN LAAJA HYVINVOINTI- SUUNNITELMA

valtuustokaudelle 2025-2029

Hyvinvointijaosto
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta
Kaupunginhallitus
Kaupunginvaltuusto

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa on asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä tukevaa sekä edistävää toimintaa, jota tehdään laaja-alaisessa yhteistyössä eri toimialoilla. Kunnan oman työn lisäksi hyödynnetään laajasti muiden toimijoiden osaamista asukkaiden hyvinvointia edistäessä. Myös asukkailla on oma tärkeä roolinsa kunnan tarjoamien hyvinvoinnin edellytysten hyödyntämisessä. (Kuntaliitto 2024)

Kuntien tulee seurata asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä, elinoloja sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Edellä mainituista tekijöistä kuntien tulee raportoida valtuustolleen vuosittain. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on laadittava valtuustokausittain. (Kuntalaki 410/2015 § 1 ja Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 § 6). Iisalmen laaja hyvinvointikertomus on käsitelty ja hyväksytty kaupunginvaltuustossa 26.5.2025. Laaja hyvinvointikertomus toimii valtuustokauden 25–29 hyvinvointisuunnitelman pohjana.

Laajan hyvinvointisuunnitelman luomiseen on osallistunut Iisalmen kaupungin hyvinvoinnin edistämisen työryhmä, joka koostuu kaupungin eri toimialojen edustajista. Neuvostoja on kuultu hyvinvointisuunnitelman työstön eri vaiheissa sekä osana Iisalmen strategiatyötä toteutettua asukaskyselyä on hyödynnetty suunnitelman laatimisen pohjana.

Asukkaalle onnistunut hyvinvoinnin edistämistyö näyttäytyy mahdollisuutena elää turvallisessa, saavutettavassa ja viihtyisässä elinympäristössä. Kaupunki haluaa edistää iisalmelaisten mahdollisuuksia tehdä hyviä valintoja hyvinvointinsa kannalta. Terveyttä edistäviä elintapoja, oppimista ja harrastuksia tukevan kasvu- ja elinympäristön rakentaminen on keskeistä lasten ja nuorten hyvinvoinnille ja terveydelle.

Jotta jokainen iisalmelainen voisi olla Elämänsä kunnossa nyt ja tulevaisuudessa, tulee kaupungin huomioida palveluja sekä elinympäristöä kehittäessä ja suunnitellessa päätösten vaikutukset asukkaiden hyvinvointiin - hyvinvointityötä tulee johtaa tietoon pohjautuen. Yhteistyötä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa tulee tehdä tiiviisti eri yhdyspinnoilla.

Iisalmen kaupungin tulee mahdollistaa yhdenvertaiset mahdollisuudet palveluihin sekä turvalliseen hyvinvoivaan elämään kaikille asukkaille. Jokaisella asukkaalla on myös vastuunsa ja velvollisuutensa olla osana luomassa turvallista ja yhdenvertaista kaupunkia, jossa kenenkään ei tarvitsisi jäädä yksin.

Iisalmen kaupungin laaja hyvinvointisuunnitelma koostuu neljästä painopisteestä:

1. Hyvinvointia vahvistavat elintavat
2. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistäminen
3. Terveellinen, turvallinen ja viihtyisä ympäristö
4. Työllisyyden ja elinvoiman edistäminen

Läpileikkaavana periaatteina toimii yhdenvertainen ja tasa-arvoinen Iisalmi, joka edistää esteettömyyttä ja saavutettavuutta.

Laaja hyvinvointisuunnitelma tulee huomioida Iisalmen kaupungin toimialojen talous- ja toimintasuunnitelmissa sekä käyttösuunnitelmissa.

Tutki lisää: Tutustu Iisalmen laajaan hyvinvointikertomukseen
Klikkaamalla [tästä!](#) Linkistä avautuu Iisalmen kaupungin verkkosivu.

1. Painopiste

Hyvinvointia vahvistavat elintavat

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Huomioidaan ja vahvistetaan kulttuurin hyvinvointivaikutuksia	Lukutaitotyön ja lukemisen edistäminen	Kirjastolle suoritettujen lukudiplomien määrä/vuosi, vähintään edellisen vuoden tasolla
	Monipuolinen kulttuuritapahtumatarjonta	Kulttuuritapahtumien ja osallistujien määrä vuodessa (opistojen, kirjaston ja kulttuurin tapahtumat), vähintään edellisen vuoden tasolla
	Taide- ja kulttuurikasvatuksen tasavertainen mahdollistaminen lapsille ja nuorille	Kulttuurikasvatustapahtumien ja osallistujien määrä vuodessa, vähintään edellisen vuoden tasolla
2. Edistetään kaiken ikäisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia harrastamiseen	Tarjotaan matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia	Soveltavan liikunnan ryhmiä vähintään 12 viikossa
	Liikuntatilojen ja -alueiden käyttömaksut ja vuorojen jako tukevat alle 18-vuotiaiden harrastusmahdollisuuksia	Koko lukuvuoden kestävät koulupäivän yhteydessä toteutettavat kerhot, vähintään 55 kerhoa viikossa
	Perheiden ja lasten tasa-arvoisen kulttuuriosallistumisen mahdollistaminen	Kansalaisopiston järjestämät kurssit ovat määrällisesti edellisvuoden tasolla
3. Lisätään päihteettömyyttä tukevia rakenteita ja toimintamalleja yhteisöissä	Mahdollistetaan ikääntyvälle väestölle palvelujen saatavuus	Käyttömaksut ovat edullisempia alle 18-vuotiailla kuin muilla käyttäjäryhmillä
	Koulujen opetuksessa huomioidaan päihdekasvatus	Ilman pääsykoetta musiikkiopistopaikan saaneiden prosenttiosuus pysyy edellisvuoden tasolla
	Tuetaan syrjäytymisen ehkäisyä ja nuorten ohjautumista palveluihin etsivällä nuorisotyöllä	Myytyjen seniorikorttien määrä on edellisvuoden tasolla
4. Vanhemmuuden tukeminen monitoimijaisessa yhteistyössä	Tehdään yhteistyötä lapsiperhepalveluita tuottavien yksiköiden kanssa. Toiminnassa vahvasti mukana avoin varhaiskasvatus.	Nuorten alkoholinkäyttö ja tupakointi vähenee edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna
		Etsivän nuorisotyön resurssit ovat edellisen vuoden tasolla
4. Vanhemmuuden tukeminen monitoimijaisessa yhteistyössä	Tehdään yhteistyötä lapsiperhepalveluita tuottavien yksiköiden kanssa. Toiminnassa vahvasti mukana avoin varhaiskasvatus.	Vähintään yksi eri lapsiperhepalveluita tuottavien yksiköiden yhteinen tapahtuma vuodessa
		Avoimen varhaiskasvatuksen resurssit edellisen vuoden tasolla

1. Painopiste

Hyvinvointia vahvistavat elintavat

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
5. Parannetaan lasten ja nuorten fyysistä toimintakykyä	Varhaiskasvatuksen liikkumisohjelman jatkuvuuden turvaaminen hankkeen jälkeen	Vähintään kaksi kunnallisen varhaiskasvatuksen ja yksityisen yhteistä liikkumistapahtumaa vuodessa. Liikkomistyöryhmä kokoontuu vähintään neljä kertaa vuodessa.
	Lapsille ja nuorille tarjotaan maksuttomia tai tuettuja liikunnan omatoimisia harrastusmahdollisuuksia	Nuorisopassin tai Fredon käyttäjille tarjotaan vähintään 80 maksutonta etua vuodessa/oppilas liikuntatiloihin tai alueisiin
		Vähintään 90 % on kouluterveyskyselyn mukaan yksi harrastus
	Maksuttomien perheliikuntamahdollisuuksien tarjoaminen	Maksuttomien perhevorojen määrä pysyy vähintään edellisvuoden tasolla
6. Edistetään tunne-, sosiaalisia- ja kaveritaitoja	Koulunuorisotyöllä lisätään osallisuutta ja yhteisöllisyyttä	Koulunuorisotyön resurssit edellisen vuoden tasolla
	Tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistäminen varhaiskasvatuksen ja koulujen arjessa	Yksinäisyyden kokemus vähäisempää kuin edellisessä kouluterveyskyselyssä
		Koulukiusaaminen vähäisempää kuin edellisessä kouluterveyskyselyssä
	Ihmeelliset vuodet- menetelmä on käytössä varhaiskasvatuksessa.	Varhaiskasvatuksen henkilöstöä koulutetaan menetelmäosaajiksi sisäisellä koulutuksella. Varhaiskasvatus järjestää vähintään yhden Ihmeelliset vuodet -koulutusjakson/vuosi.
7. Terveellisten ruokailutottumusten edistäminen	Perustetaan lisälmen kaupungin ravitsemustyöryhmä	Työryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa
	Edistetään koululounaan syömistä	Koululounaan päivittäin syövien osuus suurempi kuin edellisessä kouluterveyskyselyssä

2. Painopiste Yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistäminen

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Vahvistetaan järjestöjen toimintaedellytyksiä	Turvataan kolmannen sektorin toimintaedellytyksiä Kylien toiminnan tukeminen liikuntatilojen ja -alueiden kunnossapidossa	Avustusmäärärahat ovat vähintään vuoden 2025 tasolla Liikunnan kunnossapitoavustukset ovat vuoden 2025 tasolla
2. Osallistavien toimintatapojen vahvistaminen kaikessa kaupungin toiminnassa	Lisätään kansalaisosallistumista elinympäristön suunnittelussa Turvataan asukkaiden osallistuminen osallistuvalla budjetoinnilla Kaikenikäisten mielipiteiden kunnioittaminen osana suunnittelua Varhaiskasvatuksessa pidetään toiminnallisia vanhempainiltoja tai koko perheen tapahtumia. Hyödynnetään asukaskyselyitä palvelujen kehittämisessä sivistys- ja hyvinvointitoimialalla Mahdollistetaan kohtaamispaikkoja ja maksuttomia tapahtumia	Yleisötilaisuudet, kävelykokoukset, kyselyt karttapalvelussa kpl, tavoite 1 tilaisuus/kk Määräraha säilyy vuoden 2025 tasolla Kirjataan ylös valmistelutekstiin miten mielipiteet ovat vaikuttaneet suunnitteluun ja kuinka vuorovaikutus on järjestetty kaavoitusta ja yleisten alueiden suunnittelua koskevassa päätöksenteossa Vähintään kaksi vanhempainiltaa tai koko perheen tapahtumaa toimintakaudessa. Toteutetaan vuosittain vähintään yhdestä palvelusta asukaskysely Nuorisotila Luukun ja Kuopan kävijämäärät pysyvät edellisen vuoden tasolla
3. Yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäiseminen		Kuntalaisille järjestetään vähintään kaksi kertaa vuodessa kaupunkikahvit Kirjaston tapahtumamäärät ovat vähintään edellisvuoden tasolla
4. Luottamuselinten rooli osallisuuden vahvistamisessa	Luottamushenkilöiden osallisuus järjestettävissä yleisötilaisuuksissa ja tapahtumissa	Jokaisessa kaavoituksen ja yleisten alueiden suunnittelua koskevassa asukastilaisuudessa paikalla on vähintään yksi luottamushenkilö

3. Painopiste

Terveellinen, turvallinen ja viihtyisä ympäristö

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Lisätään taiteen ja kulttuurin näkyvyyttä sekä kulttuuriympäristön vaalimista	Julkisen taiteen lisääminen	Vähintään yksi taidehankinta vuodessa
2. Kehitetään ja ylläpidetään liikuntaympäristöjä tukemaan eri ikäisten hyvinvointia ja aktiivista elämäntapaa	Liikuntaolosuhteita parannetaan liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelman mukaisesti ja käyttäjänäkökulma huomioiden	Investointisuunnitelman toteutuminen
	Kehitetään uimahallin palveluita tukemaan kaiken ikäisten omatoimista liikkumista	Uimahallin kävijämäärä 200 000 vuodessa
3. Liikennekulttuurin parantaminen	Liikennekasvatus mm. Lasten liikennepuiston kehittäminen	Vähintään yksi varhaiskasvatuksen työntekijä henkilöstössä työvuorossa liikennepuistossa varmistamassa pedagogista lasten ohjaamista.
	Liikenneturvallisuuden edistäminen	Liikenneturvallisuusryhmä kokoontuu säännöllisesti
4. Viherympäristöt hyvinvoinnin lähteenä	Ympäristösuunnittelu ja maankäyttö	Jokaisella asuntoalueella saavutettava viherympäristö
	Luonnon virkistyskäytön hyödyntäminen / Lähiliikuntareitit helposti löydettävissä ja merkittyinä	Reitit helposti löydettävissä verkkosivuilla, opastaulut löydettävissä maastossa
	Esteettömien reittien edistäminen	Esteettömyyden huomioiminen reittien suunnittelussa, rakentamisessa ja huollossa
5. Terveet toimitilat	Kaupungin omistamien kiinteistöjen kunnostus ja ylläpito	Talousarvion määrärahat kiinteistöjen kunnossapitoon

4. Painopiste Työllisyyden ja elinvoiman edistäminen

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Nuorten työllistyminen ja syrjäytymisen ehkäisy	Tiivis yhteistyö alueen oppilaitoksien, yrittäjien ja hyvinvointialueen kanssa	Keskimääräinen työttömyysprosentti on pienempi kuin edellisenä vuonna
		Aktivointi aste on parempi kuin edellisenä vuonna
		Nuorten työttömyysjaksojen kesto lyhenee, lyhyempi kuin edellisenä vuonna
2. Keskustan elävöittäminen	Nuorten työelämävalmiuksien parantaminen Twist-toiminnalla Keskusta-alueen kehittäminen yhteistyössä liden ry:n kanssa Yhteisöllisten tapahtumien mahdollistaminen tapahtumatuen kautta	Twist-nuorten määrä pysyy edellisvuoden tasolla
		Keskusta-alueella järjestettäviä tapahtumia > 8 kpl/v.
		Uusien yritysten määrä keskusta-alueella > 2 kpl/v. Tapahtumatukihakemuksia > 50 kpl/v. Uusia tapahtumia > 5 kpl/v.
3. Maahanmuutto ja kotouttamisen edistäminen	Työperäisten maahanmuuttajien perheiden kotoutumisen edistäminen alueellemme Kansalaisopiston kotoutumiskoulutus	Palvelutarpeenarviointien ja tehtyjen kotoutumissuunnitelmien määrä >30kpl/v.
		Kotoutumiskoulutuksen resurssit edellisen vuoden tasolla
4. Suvaitsevaisuus ja monimuotoisuus vahvuutena	Avoimia kohtaamispaikkoja Rasisminvastaisen viikon järjestäminen	Kansainvälisyyskahvilan osallistujamäärä vähintään 20 hlöä/kerta
		Vähintään kolme kolmannen sektorin toimijatahoa mukana kotoutumistyössä
5. Toimimme yrittäjäystävällisesti ja tarjoamme kilpailukykyiset yrittämisen olosuhteet ja kehittämispalvelut niin teollisille kuin palveluyrityksillekin	Toimivat ja laadukkaat yrityspalvelut	Yrityspalveluiden asiakasmäärä > 300
		Asiakastyytyväisyyden arvosana > 9

Laajan hyvinvointisuunnitelman seuranta ja raportointi

Vastuu hyvinvointisuunnitelman seurannasta on kaupungin hyvinvoinnin edistämisen työryhmällä. Suunnitelman toteutumista seurataan toimialojen talous- ja toiminta suunnitelmien sekä käyttötaloussuunnitelmien raportoinnin yhteydessä.

Iisalmen kaupungin toteuttamasta hyvinvoinnin edistämistyöstä raportoidaan valtuustolle vuosittaisen hyvinvointiraportin yhteydessä. Jos hyvinvoinnin tilassa ilmenee merkittäviä muutoksia, hyvinvointisuunnitelmaa tarkennetaan valtuustokauden aikana.

IISALMI

